

Närvarande:

Tobias Johansson (bibliotekarie), Erik Karlsson (enhetschef bibliotek Norr), Helena Karlström (bibliotekschef), Kurt Levlín (bibliotekarie), Karin Råghall (bibliotekarie), Aino Dahl (minoritetssamordnare), Klara Lundgren (minoritetssamordnare)

Nationella minoriteter

Ärende:	Anteckningar:
Inledning	Enhetschef Erik Karlsson inleder mötet med en presentation av biblioteksverksamheten (bilaga 1) samt en presentationsrunda av närvarande tjänstepersoner.
Återkoppling från tidigare samråd	Bibliotekarien Karin Råghall presenterar ett urval av synpunkter från tidigare samråd och vad biblioteken har gjort av dem (se Bilaga 2). Stärk bibliotekspersonalens kunskap om nationella minoriteter Detta är ett kontinuerligt arbete på biblioteken. Tvärgruppen skickar till exempel ut ett internt nyhetsbrev en gång per termin med omvärldsbevakning, boktips och information om vad som sker på temat inom kommunen. Det genomförs även större fortbildningsinsatser för bibliotekspersonalen, till exempel obligatorisk fortbildning om antisemitism HT25 samt planer på obligatorisk fortbildning med samiskt tema VT26. Hjälp att återta sitt språk • Samverkan kring språkduschar • Sagostunder på minoritetsspråken (har erbjudits under senaste två åren: finska, meänkieli, sydsamiska, lulesamiska, jiddisch) • Språkcaféer på finska och meänkieli • Bokhyllhäng på finska

	Sagoläsning på nationella minoritetsspråk på helgerna Vissa sagostunder sker på helger. Det är en fråga om ifall biblioteken har helgöppet eller ej. Helgöppna bibliotek i nuläget: Stadsbiblioteket, Ålidhem, Ersboda, Holmsund. Tidigare har vi kunnat boka unga språkambassadörer men några sådana finns inte anställda av kommunen just nu. Vi är hänvisade till modersmåslärare i de fall biblioteket inte har språkkompetens själv. Finska tidningar i Pressreader Biblioteken har liten möjlighet att påverka utbudet i Pressreader, som är en kommersiell tjänst. Däremot kan Finlands tidningstjänst ePress komma att erbjudas på svenska bibliotek framöver. Nå ut med information genom Facebook-arrangemang och Facebook-grupper Vi har hörsammat önskemålet inför detta samråd. Utöver Facebook-arrangemang har vi delat information i Facebook-grupperna <i>Samer i Umeå</i> och <i>Tornedalingar, kväner och lantalaiset i Umeå</i>, samt via kommunens minoritetssamordnares mejllistor. Förslag från deltagare: Dela även via <i>Uumajan Suomalainen Kerho – Finska klubben i Umeå</i> på Facebook. Önskemål om flerspråkig skyltning Önskemålet har kommit upp med anledning av att Umeå kommun är förvaltningskommun för samiska, finska och meänkieli. Ubmeje är sedan hösten 2025 officiellt samiskt namn för Umeå. Minoritetssamordnarna berättar att kommunen för närvarande arbetar med att ta fram officiella översättningar av alla biblioteksnamn (på biblioteksbyggnaderna) till förvaltningsspråken. Kommunikationsavdelningen ansvarar för detta arbete. Folkbildande insatser gentemot majoritetsbefolkningen Biblioteken har genomfört ett flertal sådana aktiviteter under 2025, se exempel i Bilaga 2. Biblioteken arrangerar även kulturarrangemang med författare och konstnärer som tillhör nationella minoriteter. I vissa fall arrangemang på nationella minoritetsspråk. För exempel från 2025, se Bilaga 2.
--	---

Minnesanteckningar rörande frågor, synpunkter och diskussioner i smågrupper vid tre olika bord på samrådet	Bord 1: Önskemål om tidningscafé på meänkieli; ses och prata om nyheter ur till exempel Haparandabladet. Önskemål om bokcirkel, föreningen <i>Tornedalingar, kväner och lantalaiset i Umeå</i> skulle vilja starta en sådan på stadsbiblioteket. Biblioteket tar dessa önskemål vidare till lämplig personal på stadsbiblioteket. Önskemål om ljudböcker på meänkieli. Många har behov av att lyssna snarare än att läsa, då man aldrig fått lära sig skriva och läsa språket. Ett par ljudböcker på meänkieli finns i bibliotekets app Biblio. Biblioteket tipsar även om Bläddra – en app från Kungliga biblioteket – som erbjuder digitala böcker på nationella minoritetsspråk, däribland ett par ljudböcker på meänkieli. Eftersom alla inte kan läsa och skriva på meänkieli önskas fler aktiviteter där man får höra och prata språket, såsom musik, samtal, teater. Synpunkt angående arrangemang på meänkieli: bäst om de ges på både svenska och meänkieli. Enbart meänkieli kan utesluta dem som inte fått möjlighet att lära sig språket eller inte kan så mycket. Synpunkt att det är viktigt att majoritetsbefolkningen får veta mer om minoriteterna. Till exempel uppfattas många både från majoriteten och minoriteten ha dålig kunskap om vår gemensamma finska och svenska historia. Exempel på arrangemang/föreläsare/författare som varit uppskattade: Henrik Meinander, Björn Ylipää, pjäsen Ummikoo, Litteratur och retur. Bra samarbeten med Kultur för seniorer. Önskade föreläsare/författare/teman: Aktuella finska och tornedalska författare, såsom Pirkko Saisio, Erik Kuoksu, Mika Kulju, Mona Mörtlund, Katarina Kieri och Lina Stolt. Något om Sanningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset. Även Karin Holmgren från Folkrörelsearkivet nämns. Bibliotekarie tar med dessa förslag till bibliotekens programgrupp. Synpunkt angående de nationella minoriteternas högtidsdagar: viktigt att biblioteken uppmärksammar dem. Bibliotekarie berättar att samtliga bibliotek har bordsflaggor och brukar skylta relevanta böcker vid sådana dagar. Umeåbibliotekens minoritetsspråkkassar har använts och är uppskattade. De hittas genom att söka på ”temaväska nationella minoriteter” på bibliotekens webb, minabibliotek.se Allmänt medskick: ”Folk vill roa sig, inte oroa sig”
---	---

Bord 2:

Gruppen utgick från diskussionsfrågor förberedda av biblioteket, som fanns tillgängliga på samtliga bord och var frivilliga att diskutera.

Har ni deltagit i någon aktivitet på biblioteken under året som ni har några synpunkter på eller reflektioner kring?

Författarsamtalet med Elin Anna Labba var utmärkt! David Kroiks föreläsning på Ålidhemsbiblioteket var mycket uppskattat. Har deltagit i språkcaféer på Grubbe, Ersboda, Teg och Ålidhem.

Är det något särskilt ni saknar i bibliotekets nuvarande verksamhet (aktiviteter, utställningar)?

Språkcaféer på fler olika minoritetsspråk. Önskemål att ha separata språkcaféer på finska och meänkieli, i stället för att klumpa ihop dem. Samma önskemål gällande de samiska språken. Biblioteken kan också bli bättre på att i förväg presentera språkcaféernas upplägg. Till exempel: Kommer fokus att ligga mer på att fördjupa sig i språket och dess grammatik eller är fokus socialt umgänge och en chans att försöka/våga uttrycka sig på ett annat språk?

Böcker på parallellspråk är mycket uppskattat!

Saknar ni något särskilt i bibliotekens medieutbud?

Finska (med flera) språk i punktskrift.

Vi vet att många vill ha hjälp att återta sitt språk. Har ni förslag på vad biblioteken kan göra för att stötta och bidra till detta?

Språkcaféer på olika språk!

Hur vill ni ha information från oss?

Gärna ansikte mot ansikte under biblioteksbesöket. Enklare broschyrer.

Biblioteken vill gärna samverka med föreningar och grupper, har ni förslag på några vi borde göra saker tillsammans med?

Kommunen måste vara tydlig och ta initiativ när det uppstår hotbilder mot föreningar, till exempel judiska församlingen. Räkna inte med att det ska finnas föreningar som tar initiativ, eftersom personerna kanske inte våga bilda någon förening med tanke på hotbilden.

Vilka tider i veckan passar bäst för aktiviteter? För barn/unga/vuxna?

Blandade tider, inklusive fredagar kväll och på olika filialer.

	<i>Vad behövs för att du ska känna dig välkommen och sedd på ett bibliotek?</i> Skyltningen måste visa att kommunen känner till OCH UPPSKATTAR mångfalden. Till exempel uppdelning på hyllorna (inte bara ihopklumpat "östsamiska"). Synpunkter och förslag försvinner lätt bakom frasen "Jag ska ta det vidare". <i>Biblioteken genomför aktiviteter riktade mot majoritetsbefolkningen i syfte att öka kunskapen om nationella minoriteter och urfolket samerna. Har ni tänkt på några särskilda kunskapsglapp som skulle behöva adresseras?</i> Föreläsningar, utställningar om till exempel Rasbiologiska institutet, Katarina Pirak Sikku. Saašha kan tänka sig att föreläsa om minoritetsspråk. <i>Har ni särskilda önskemål om skyltningen på biblioteket i relation till språk?</i> Fler språk! Bord 3: Samlingar Diskussion om bibliotekets samlingar: bör biblioteket samla böcker om och av nationella minoriteter på ett ställe? På stadsbiblioteket är böcker om hantverk, språk med mera i nuläget utspridda på flera olika plan. Går det att jobba med utbrytningar likt regnbågshyllan, där vissa böcker finns som dubletter på flera ställen i biblioteket? För- och nackdelar med olika upplägg. Biblioteket fortsätter arbeta med frågan. Har bland annat meddelat utbildningen i biblioteks- och informationsvetenskap att vi gärna ser uppsatser som belyser hur biblioteken kan förbättra arbetet med att lyfta de nationella minoriteterna. Samiska biblioteksbusen Julla Majja Fråga om Umeå har något samarbete med Julla Majja. I nuläget finns inget sådant samarbete med Umeå eller någon av de andra kustkommunerna. Önskemål att Julla Majja ska närvara vid Arctic Arts Summit.
--	---

	Bibliotekarie med nationell minoritets-kompetens Önskemål att biblioteket ska inrätta en tjänst med specifikt uppdrag gentemot nationella minoriteter, en person som har både språklig och kulturell kompetens. Diskussionen handlade framför allt om en bibliotekarie med samisk inriktning. Statistik Förslag till nästa samråd: visa statistik över utlåning av medier på de nationella minoritetsspråken. Referensmöten Önskemål om mer regelbundna möten med en grupp av samiska kommuninvånare och biblioteken, utöver bibliotekssamråden. Statsbidrag Umeå kommun får årligen ett statsbidrag för arbetet med nationella minoriteter och stöttar kulturverksamhet för nationella minoriteter. Fråga: hur stor del av stadsbidraget används till biblioteksverksamhet och hur är fördelningen mellan språken? Närvarande tjänstepersoner har inga exakta siffror men bibliotekschef Helena Karlström tog på sig att kolla hur pengarna har använts i relation till biblioteksverksamhet. Länksamling Förslag om att skapa en länksamling med pedagogiska resurser för de nationella minoritetsspråken. Interna dokument och formuleringar Synpunkt kring formuleringen "de nationella minoriteterna och urfolket samerna" som används i en del av bibliotekens interna dokument. Önskemål att biblioteken ska skriva ut samtliga nationella minoriteter – judar, romer, samer, sverigefinnar, tornedalingar, kväner och lantalaiset – eller enbart skriva "de nationella minoriteterna". Synpunkten utgick från upplevelsen av att formuleringen "de nationella minoriteterna och urfolket samerna" marginaliserar/osynliggör andra minoritetsgrupper. Individuella rättigheter fokus på samråd Önskemål att tydliggöra att bibliotekssamrådet gäller individuella rättigheter som medborgare i Umeå kommun och inte kollektiva rättigheter som urfolk.
--	---

	Skyltning Önskemål om mer skyltning på fysiska platser i biblioteket – såsom hyllor och toaletter – på Umeås förvaltningskommunsspråk (finska, samiska, meänkieli). Detta är ett sätt att lyfta och visa på språkens särställning samt öka allmänhetens kunskap om dessa språk.
--	--